

מסורת הש"ס

- (א) זכרונות יג: מנת שגה ג: טו, י: ז' ציל שמיני לכלל
- (ב) גירסת א"ח ז' וז הלשון אמר רד"ב, גי' איימזענדער
- (ג) ויע' מוס' ונתנו מת.
- ד"ה לא עשה,

תורה אור השלם

1. לא ידקה ידך גבר על אלהיך: ז' א' אשה וז' א' יבשג ש' קמלת אשה פי תועבת ה' אלדודך קל עשה וז' דברים כב ה

נוסחת הריב"ן

- (א) ביה כפלי: [ג] הכתוב כמשמעו: [ג] תועבה היא למה לו ייך בין השמים: [ה] כפלי: [ו] משמתי ליה כשהשמיטו בגדיו להלקומו: [ז] שיערי: [ח] לנטול: ט ע"י מתיקו: [י] ציבת שמעו צבנג כדי כו:

הגהות הב"ח

(א) ש"י ד"ה ותיק וכו' לא יבשג הק"ד ואח"כ מ"ה מה"ל אס' ללמד שלא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ת"ל לא היה בו ידח לומר בשלחן וכן הוא בתרגום שם, וכן הוא בילקוט סופטים סוהן ט:

הגהות התוספות

1. ציל דס"ל כחדך.
2. מיבת נמי מתקן. 3. ציל אס' שלא.
4. ציל משמע לכלל כו'.
5. מיבת נמי מתקן.
6. ציל הכי גרס אמר רב כו'.
7. ציל ושאר אברים מי שרי.
8. ציל העצרת. 9. כפי"א איתא בעצת נמוק מיבת שער. 10. ציל בהלכות גדולות שנוי.
11. ציל ור"ת פסוקות יג.
12. מפרש א"ל גידל והו"ה המשך אחד עם דיבור שפירו'.
13. ציל הכי גרס.
14. ציל לנגלל מצטרף.
15. נראה דמתיבת אמר ליה הוא דיעור חזק וקפי אבטפיליה צבנגדו. (חבל עי' ליקוטי הלכות).

מוסף רש"י

בר פתח. ין גדולס (שבת ג: בס.). הדין עיקר שני גייריס

איכה דאמרי דזהדיל מפרש רבי חייא משום לא יבשג גבר שמלת אשה ואשה דרכה צנן שהוא ניוול לה כשיש לה עער: **ומנא קמא**. דקצר דאיהו אללא מדברי סופרים מאי דר"ש [ז] כהאי לא יבשג [ח]: **אס' ללמד שלא יבשג**. כלומר ואס' אמר לך הכתוב [ג] שלא יבשג האיש שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב תועבה היא [ג]אללא למה הוא צנן שלא יבשג: **האיש שמלת האשה זולין** וישז צין הנשים שיש לחוש משום ייחוד: **צכלי זיין לנלמה**. כדמתרגמינן לא יהא תיקון זיין דגבר: **תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה**. וזה שמנינו ציעל אשת חבר הקניי שלא הרגתו לסיפרא צכלי זיין אללא כמו שנאמר [ז] ידה ליתד תשלחנה (שופטים ה): **שלא יתקון איש צניקוני אשה**. דהכי מתרגמינן ליה שלא יבשג גבר מאי דר"ש ביה זיעירי וישתד ליה אשה ולא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא יבשג איש שמלת אשה ואשה שמלת איש כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה אלא שלא יבשג איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים רבי אליעזר בן יעקב אומר "מנין שלא תצא אשה בכלי זיין ללמחמה ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה ולא יבשג גבר שמלת אשה שלא יתקון איש בתיקוני אשה אמר רב נחמן בניזי מותר ולית הילכתא כוותיה אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא ליה לרבי יוחנן דלית ליה אמר להון מחמת זקנה נשרו ההוא דאיתתיב גנידא קמיה דרבי אמי איגלאי בית השחי חזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שיבוקה דין מן חברייא הוא בעא מיניה רב מרבי חייה מהו לגלח אמר ליה אסור אמר ליה והא קא גדל א"ל [ב] בר פתחי זמן יש לו כל זמן שהוא גדל נושר בעא מיניה רב מרבי חייה מהו לחוך אמר ליה [ב] אסור בבגדו מהו א"ל מותר איכא דאמרי בעא מיניה בתפלה נוגע צבשרו מותר. לחוך כמו שזר המתמך צבותל [בצא קמא דף מנ:]. מתני'

שני נזירים פרק שמיני נזיר

נ.ט.

עין משפט גר מצוה

יג א מ"י פ"ב מהל' עונות סוכים ה"י קמ"ג לפ"ה לא מושע' יוד' ק"י קצב טע"י: ד ב ג ג' ט"ז טע"י מ"ז ט"ז טע"י ח"ט ט"י כ"ט טע"י ז' טע"י ז':

פ' הרא"ש

ה"ו לוקה משום לא יבשג וכו' דיקון דקרא מייתי אלמלא לוקה מדאורייתא: הרי כבר נאמר בספיה דקרא כי תועבה היא הלכן ליכא לפרושי רישה דקרא הכי דבעה"ל ליכא תועבה אלא ביושב בין הנשים דרגפת אשה כדי לזנות עמה: ה"ג במלחיה דר"א כן יעקב מנין שלא תצא וכו' ת"ל לא יהיה כלי גבר וכו' ולא יבשג גבר שמלת אשה לא יתקן גבר בתיקוני אחת. פי' שלא יחול ולא יפרכס ולא יעבור בית השחי ובית הערוה: [בניזי מותר]. דיקון דמגלח כל ראשו ביום כלות נזירותו ליכא תקון אשה בהעברת בית השחי ובית הערוה. ולית הילכתא כותיה: חזינן ליה לר' יוחנן דלית ליה בית השחי ובית הערוה. וירצ' דבמספרי א"א לגלחן כיכ סמוך לבשר:

ההוא דאיתתיב גנידא. מלכות: איגלאי בית השחי. כשהשטיהו בגדיה להלקוחו: דמן חבירא הוא. וירצ' דאסור להעביר בית השחי: בעא מניה רב מ"י חייה מהו לגלח. אין לפ' דבמספרי בעא מניה דיקון דא"ל ר' חייא אסור התיב אמר רב לעיל דמותר להקל במספריס כעין תער ולא מסתברא לומר דפליג אר' חייא רביה. אלא מהו לגלח בתער: א"ל ר' חייא אסור. והא קא גדיל. ותי' מאי פרוץ לגלחיה במספריס דר' חייא לא אסר אלא בעצת. ופר"ת והא קא גדיל ומציערי ליה והואיל וסופו ליגדל ולעצור אף כשמגלחו אין זה תיקון לנוי אלא להצילנו מעצת. ובלו יש לו ואינו גדל כ"כ שגייע לידו צער: מהו לחוך. להתחבק כדי להשיר שער בית הערוה. א"ל אסור: בבגדו מאי א"ל מותר דבעה"ל שהוא מחבק בגדיו להשיר ליכא תיקון אשה: איכא דאמרי בתפלה בבגדו מאי. שהוא מתפלה מהו לחכן בבגדו בית השחי ובית הערוה: א"ל אסור ולית הילכתא כותיה:

איכא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה משום לא יהיה כלי גבר ב'ו' מיתבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מלי לשנויי לרבי יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דניסב ליה לטעמיה מקרא:

הווא דאמר כי האי תנא. והוי מני לשנויי כאדקי צרייתא ללוקה אללא ניהא ליה לאיתוי תנא דדרש ליה מקרא דהיה צרייתא איכא למידחי ללוקה מדבצן קאמר: לא יהיה כלי גבר על אשה. וצסיפיה דקרא נמי² כתיב ולא יבשג גבר שמלת אשה שלא יבשג איש שמלת אשה כפשטיה דקרא הא לא מניא אמרת דצכדי איירי קרא דהא כתיב צסיפיה תועבה היא וצכי הא וזנא ליכא תועבה: **בניזי מותר**. להעביר צית השחי וצית הערוה דקצבר אחרי שזיר מעביר כל שער ראשו לא חשיב נוי ותיקון לגבי אומת האיש להעביר צית השחי וצית הערוה: ולית הילכתא כותיה. דאסור אף לנזיר: **חזינא לרבי יוחנן דלית ליה**. פירוש שער צית השחי [והוא] גופיה ממייב צבערתו ומדללא משני צמספריס [צלקנייה ללכ' הפמות מדברי סופריס אסור לרבי יוחנן אף צמספריס:

ההוא גברא דאיתתיב גנידא קמיה דר' אמי. נתמיב מלקות: איגלאי צית השחי וציותה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שצוקה דין מן חברייא הוא. משמע נמי הכל דמדבצן נמי⁵ אסור אף צמספריס צצית השחי וצצית הערוה אללא לשאר האיברים לא מנינו אסור (זה הלשון) לוו הגירסא ובהלכות גדולות בהלכות נזיר [א] אמר⁶ רצ מיכל אדם כל גופו צתער מיתבי המעביר צית השחי וצית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רצ צשאר איברים ומני' שרי והסניא העצרת שער אינו מדברי תורה

אללא מדברי סופריס ואומר ר"י דפריך משום דצרייתא קמי סתמא צבעצרת⁸ שער דמשמע כלל מקום צין צשאר איברים צין צצית השחי וצצית הערוה אללא שאר איברים נמי אסור ומשני אללא כי קאמר רצ צמספריס ומדקאמר אללא משמע דהכי פירשו לעולם מיירי אף צשער צית השחי וצצית הערוה [דקאמר רב היינו צמספריס כעין מער: **אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה מאי לוקה דקאמר ר' יוחנן מדבצן וכן לוקה דצרייתא היינו מדבצן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' צשאר איברים אסור להעביר שיער⁹ ובהלכה פסוקה דרצ יהודאי בהלכות נדה מכתב ה"ר יוסף טוב עלס יש כוונתו בהלכות שנוי¹⁰ אף דגורם צמספריס כי קאמר רב צמספריס ולא גרסינן אללא ומשמע דה"פ רצ אמר מיכל אדם כל גופו צתער דשאר איברים כדאוקמינן לה וצתער דקאמר דענין תער אללא צתער מנא ועדו מדברי סופריס דקתמי צצרייתא והאי דעבי רצ מרבי חייה מנו לגללא צמספריס קמבציה ליה והשיב לו דאף צמספריס אסור מדקאמר ליה והא קא גדיל כלומר ומנערו ואי שרי צמספריס יטלנו צמספריס ורצ נמי דשרי כל גופו צמספריס כעין מער היינו צשאר איברים אללא צצית השחי וצצית הערוה אסור צמספריס [ושמא] אף על גב דלא כתוב [צמספריס] אללא מ"מ הוי פירשו כאלו גרסינן אללא והרצה יש צהש"ס כזה וחזר להעמיד דברי רב צצית השחי כו"י:**

בעי מיניה רב מרבי חייה מהו לצנא. פי' צית השחי וצית הערוה: אמר ליה אסור. לפי גירסת הספריס שלנו הצעיה צתער ממש ואסור לו מער ומספריס שרי ולפירוש [הלכות גדולות]¹¹ הצעיה צמספריס ואסור לו אף צמספריס וכן נראה מדקאמר והא קא גדיל ומני' קושיא יטלנו צמספריס: [והא קא גדיל¹²]. והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון וניו שאינו מגלח אללא לינלא מצער: **גברא יש א"ו**. שאינו גדל והוכך כשיער הראש וליכא צערא¹³ (הכי גרסינן)¹³ משמע כשאין אדם מתכוין לנוי אללא לינלא¹⁴ דלית ציה ממש כלי גבר ואס' כן המסתכל צמראה כדי שלא יחולל עצמו שרי וכן אמר הר"ף שרצו הר"ר שמואל מנאויר"ה היה מסתפר צמראה: **מהו לחוך ולתחבק**. כדי להשיר שער צית השחי וצית הערוה אמר¹⁵ ליה אסור ולית הילכתא כותיה: